אליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ שנה שמינית

ירל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

וירא (תשי"ט) פרק י"ט

א. למהות חטאם של אנשי סדום.
קרא: יחזקאל ט"ז מ"ח - נ'.
אנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל תוספתא סוטה ג' (וכן סנהדרין ק"ח, ע"א): וכן מה כתיב בהם? (איוב כ"ח, ה-ז): "ארץ ממנה יצא לחם... מקום ספיר אבניה וצפרות זהב לו, נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה". אמרו (אנשי סדום): "הואיל וכסף וזהב יוצא מארצנו, למה לנו עוברי דרכים? אין אנו צריכים שיבוא אדם אצלנו, שאין באין אלא לחטרנו! בואו ונשכח -(ש' וכ' בפתח) -תורת רגל מארצנו." אמר להם המקום: "בטובה שהטעתם לכה אתם משכחים את הרגל מבלביכם?! אני אשכח (ש' וכ' בפתח) אתכם מן העולם, שנ' (איוב כ"ח ד'): הנשכחים מני רגל - דלו מאנוש נעו. היא גרמה להם לאשר הגיא אלוה בידו. וכן הוא אומר ביחזקאל ט"ז מ"ט "הנה זה היה עון סדום... עד סוף פ' נ'.
ומב"ן בפרקנו ה' ד"ה ונדעה אותם עד "כסדום לאכזריות".
בעל עקדת יצחק מקשה: איך לא זכר יחזקאל מסדום מה שנתפרסם מעוצם גנותם בספור הזה (בראשית פרק י"ט) והלה כל עצמם באשר לא זכרו עשות חסד?
1. מה הן שתי התשובות הנתנות ברמב"ן לקושיה זו?
2. ע' רש"י בר' ו' י"א ד"ה ותשחת; ד"ה ותמלא; ז"ה כי השחית;
" " י"ג " כי מלאה הארץ חמס.
במה דומים דברי רש"י שם לדברי הרמב"ן כאן?
אא 3. התוכל לענות לקושית בעל העקדה תשובה שלישית בדוק הפשט?

ב. לאופי של לוט
1. בדברו על אופיו של לוט מעיר חוקר המקרא בנו יעקב בספרו "בראשית" (גרמנית): "לוט לא למד לקח מן הקורות אותו בפרק י"ד, הוא התישב בסדום והשתקע בה, התבולל בין יושביה. ואעפ"כ נחשב הוא תמיד בעיניהם כזר משונה זכויות האזרח. ובכן, מה איפוא הועילה לו ההתבוללות ללא הסוטים?
הגיא ראיה מתוך הכתובים למדת התקרבותו והתבוללותו של לוט בין יושבי סדום, בנגוד להתרחקותו של אברהם אבינו מיושבי הארץ, האמורי!
2. השוה את הכנסת האורחים של אברהם אבינו (י"ח, א-ח) להכנסת האורחים של לוט (י"ט, א-ה). במה הדמיון ומה ההבדל שביניהם ומה יש ללמוד מן המיוחד הזה על דמותו של לוט?

ג. שאלות סגנון:
השוה את הכנויים הבאים בפרשתנו:
פרק י"ח ב' וירא והנה שלשה אנשים
" ט"ז ויקומו משם האנשים וישקיפו
" כ"ב ויפנו משם האנשים
" י"ט א' ויבואו שני המלאכים
ח' ויקראו אל לוט ויאמרו לו: איה האנשים אשר באו אליך
ח' רק לאנשים האלה אל תעשו דבר
י' וישלחו האנשים את ידם ויביאו את לוט אליהם
י"ב ויאמרו האנשים אל לוט: עוד מי לך פה
ט"ו ויאיצו המלאכים בלוט.
חשבו מחי סבת השינוי מלאכים - אנשים בשני הפרקים?
(ע' גם גלגון מקץ תש"ו שאלה א').

ד. ט' ויאמרו גש הלאה ויאמרו האחד בא לגור.
רש"י ד"ה גש הלאה החל מן "על שאמר להם על הבנות"
העמק דבר: כתות שונות היו יש מהם שאמרו: "גש הלאה" ויש שאמרו: "האחד בא לגור"... ויש מהם "ויפצרו באיש בלוט" ויש מהם "ויגשו לשבור הדלת".
1. מה בין רש"י להעמק דבר במדוש הפסוק.
2. התוכל להביא ראיה לתמיכת העמק דבר מלשון הכתוב?
אא 3. הידועים לך עוד פסוקים בתנ"ך המתבארים לפי שיטת העמק דבר כאן?
(ע' גם רמב"ן שמות י"ד ו' ד"ה ויירא מאד.)

את התשובות יש לשלח לנחמה ליבוביץ ירושלים קרית משה. יש להשאיר מקום חלק בצדי התשובה לתקונים והערות ולצרף למכתב בול בן 15 מיל לתשובה.